

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 811.111-057.36

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14996087>

Важливість впровадження курсу ESP “Military English” для військовослужбовців з урахуванням рівня володіння англійською мовою

Ковінько Каріна Валеріївна

старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування
факультету іноземних мов Харківського національного університету імені
В. Н. Каразіна, 61022 м. Харків, майдан Свободи 4, тел. (057) 707-53-50,
k.v.kovinko@karazin.ua, <https://orcid.org/0000-0002-4082-9660>

Лученко Ольга Олександрівна

кандидат наук з професійної освіти, дослідник кафедри східноазійських студій
філософського факультету університету Коменського в Братиславі, 81102,
Словаччина, м. Братислава, вул. Гондова, 2,
olha.luchenko@uniba.sk, <https://orcid.org/0000-0002-2844-0441>

Єршова Ілона Шонівна

старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування
факультету іноземних мов Харківського національного університету імені
В. Н. Каразіна, 61022 м. Харків, майдан Свободи 4, тел. (057) 707-53-50,
ilona.yershova@karazin.ua, <https://orcid.org/0009-0007-2641-1851>

Прийнято: 05.02.2025 | Опубліковано: 18.02.2025

*Анотація. Метою дослідження є обґрунтування необхідності
впровадження курсу англійської мови для військовослужбовців (Military English*

– МЕ) на основі аналізу їхнього рівня володіння мовою. Враховуючи зростаючу потребу в англomовній підготовці військових через активну участь у міжнародних операціях та загострення військово-політичної ситуації, проблема якісного викладання МЕ залишається актуальною. Однак, попри вимоги державної політики та постанову Кабінету Міністрів України щодо необхідності мовної підготовки військових, спостерігається дефіцит спеціалізованих курсів МЕ. **Методи.** Дослідження базується на аналізі результатів онлайн-тестування (Google Forms) військовослужбовців різних вікових груп, посад та підрозділів щодо рівня їхньої англійської підготовки. Використано статистичний метод для оцінки рівня володіння мовою, а також метод контент-аналізу наукових джерел, що стосуються особливостей викладання ESP (English for Specific Purposes) у військовій сфері. **Результати.** Аналіз отриманих даних підтвердив неоднорідність рівня володіння англійською мовою серед військовослужбовців, що ускладнює впровадження уніфікованого підходу до викладання. Встановлено, що ефективне навчання МЕ вимагає розробки адаптивних програм, які враховують специфічні потреби військових залежно від їхніх професійних завдань. Дослідження також виявило недостатню кількість наукових робіт, що аналізують ефективність різних методик викладання МЕ, а також відсутність єдиної термінологічної бази. **Висновки.** Запропоновано структуру курсу МЕ, яка передбачає рівневу градацію відповідно до компетенцій військовослужбовців. Визначено, що ефективне впровадження МЕ потребує комплексного підходу, який поєднує теоретичну підготовку, ситуаційні тренінги та використання спеціалізованої лексики. Результати дослідження можуть слугувати основою для подальшої розробки методичних матеріалів та вдосконалення програм ESP для військових.

Ключові слова: військовослужбовці, мовна підготовка, англійська мова для спеціальних цілей (ESP), військова англійська (МЕ), рівень володіння мовою, методи викладання.

The importance of implementing the “Military English” ESP course for military personnel considering their English proficiency level

Karina Kovinko

Senior lecturer at the Department of Foreign Languages for Professional Purposes, Faculty of Foreign Languages, V. N. Karazin Kharkiv National University, Maidan Svobody 4, Kharkiv, 61022, tel. (057) 707-53-50, k.v.kovinko@karazin.ua, <https://orcid.org/0000-0002-4082-9660>

Olha Luchenko

PhD in Professional Education, a research fellow at the Department of East Asian Studies, Faculty of Arts, Comenius University in Bratislava, Slovakia, Gondova 2, Bratislava, 81102, olha.luchenko@uniba.sk, <https://orcid.org/0000-0002-2844-0441>

Ilona Yershova

Senior lecturer at the Department of Foreign Languages for Professional Purposes, Faculty of Foreign Languages, V. N. Karazin Kharkiv National University, Maidan Svobody 4, Kharkiv, 61022, tel.(057) 707-53-50, ilona.yershova@karazin.ua, <https://orcid.org/0009-0007-2641-1851>

Abstract. *The study aims to substantiate the necessity of implementing an English language course for military personnel (Military English – ME) based on an analysis of their language proficiency levels. Given the increasing demand for English proficiency among military personnel due to active participation in international operations and the escalating military-political situation, the issue of high-quality ME instruction remains highly relevant. However, despite state policy requirements and a resolution by the Cabinet of Ministers of Ukraine emphasizing the need for military language training, there is a noticeable shortage of specialized ME courses. **Methods.***

*The research is based on an analysis of the results of online testing (Google Forms) conducted among military personnel of different age groups, ranks, and units to assess their level of English proficiency. A statistical method was used to evaluate their language skills, along with content analysis of academic sources related to the specifics of teaching English for Specific Purposes (ESP) in the military sector. **Results.** The analysis of the obtained data confirmed the heterogeneity of English proficiency levels among military personnel, complicating the implementation of a standardized teaching approach. It was established that effective ME training requires the development of adaptive programs that consider the specific needs of military personnel based on their professional tasks. The study also revealed a lack of academic research assessing the effectiveness of various ME teaching methodologies, as well as the absence of a unified terminological framework. **Conclusions.** A structured ME course is proposed, featuring a leveled classification aligned with the competencies of military personnel. It was determined that the effective implementation of ME requires a comprehensive approach that integrates theoretical training, situational exercises, and specialized vocabulary usage. The study's findings can serve as a foundation for further development of teaching materials and the enhancement of ESP programs for military personnel.*

Keywords: *military personnel, language training, English for Specific Purposes (ESP), Military English (ME), language proficiency levels, teaching methods.*

Вступ. Згідно з вимогами чинного законодавства України, а саме Постанови Кабінету Міністрів № 1522 від 27 грудня 2024 року, військовослужбовці, які претендують на певні посади, зобов'язані володіти англійською мовою на рівні не нижче А2 або В1 [1]. Для цього необхідно впровадити курс англійської мови для військовослужбовців — “Military English” (ME), враховуючи їхній поточний рівень володіння мовою.

Під час воєнного стану та з урахуванням міжнародних вимог до військової справи англійська мова набуває особливої важливості з кількох причин: доступ

до англomовних інструкцій та технологій, що є передовими у світі; отримання та розшифровка розвідувальних даних; міжнародна комунікація у військовому та гуманітарному контекстах; тренування та стажування з іноземними інструкторами тощо. Отже, військовослужбовцям офіцерського, сержантського та старшинського складу слід забезпечити можливість вивчення професійної англійської мови “Military English”.

Постановка проблеми. Запровадження стандартів НАТО у сфері безпеки та оборони є одним із пріоритетних завдань для вступу України до Альянсу. Інтеграція України в НАТО передбачає впровадження військових стандартів НАТО та оборонних стандартів держав-членів НАТО в національне законодавство. Однак чинне законодавство відображає складний характер цього міжнародно-правового процесу доволі вузько, що свідчить про потребу в розгляді всебічних підходів до розуміння та нормативного визначення багаторівневої системи стандартизації НАТО.

Для покращення процесу імплементації стандартів НАТО необхідно здійснити законодавче закріплення цих стандартів і їх інтеграцію в національне правове поле. Одним із важливих кроків у цьому напрямі є розробка українсько-англійського глосарія, який міститиме термінологію у сфері безпеки та оборони. Ця розробка значно полегшить виконання функціональних обов'язків військовим персоналом і сприятиме підвищенню ефективності комунікації в багатонаціональних операціях.

Особливу увагу варто приділити важливості створення професійних словників військової термінології та їх подальшому використанню в різномірних і спеціалізованих курсах англійської мови для військовослужбовців (МЕ). Мовні бар'єри можуть стати серйозною перешкодою під час багатонаціональних військових операцій, адже неправильна комунікація або непорозуміння можуть спричинити плутанину, зниження ефективності операцій і навіть небезпечні ситуації на полі бою.

У миротворчих місіях, де регулярно спілкування з місцевим населенням та міжнародними організаціями є необхідним, нездатність володіти англійською мовою може перешкоджати успішному виконанню мандатів, знижувати рівень довіри та ефективність миротворчої діяльності.

Багато збройних сил у всьому світі, розуміючи критичну важливість володіння військовими англійською мовою, впровадили комплексні програми мовної підготовки. Ці програми спрямовані на те, щоб забезпечити персонал необхідними мовними навичками для ефективної діяльності в багатонаціональних контекстах і миротворчих місіях. Вивчення англійської мови не лише покращує комунікативні здібності військових, але й сприяє кращій координації підрозділів, що діють у складі міжнародних сил.

Головними перевагами вивчення англійської мови для військовослужбовців є:

1. *Підвищення сумісності та координації.* Володіння військовою англійською мовою дозволяє безперешкодно співпрацювати з військовими підрозділами різних країн, забезпечуючи швидкий обмін інформацією, ефективне виконання наказів та злагоджену роботу в умовах багатонаціональних операцій. Це особливо важливо для успішного проведення спільних військових навчань, миротворчих місій та інших операцій міжнародного характеру.

2. *Підвищення безпеки та зменшення ризиків.* Чітке та зрозуміле спілкування англійською мовою дозволяє зменшити ризики, пов'язані з неправильним трактуванням наказів або інструкцій. У військових умовах, де час і точність є ключовими, мовні бар'єри можуть призвести до серйозних наслідків. Ефективне володіння англійською знижує ймовірність таких ситуацій і сприяє забезпеченню безпеки підрозділів.

3. *Сприяння навчанню та освіті.* Мовна підготовка є важливою складовою участі військовослужбовців у міжнародних навчаннях та програмах підготовки. Оволодіння англійською мовою гарантує, що всі учасники навчальних процесів

можуть повноцінно взаємодіяти під час тренувань, курсів та інструктажів, незалежно від рідної мови.

4. *Посилення міжнародної співпраці та дипломатії.* Володіння англійською мовою сприяє покращенню міжнародної комунікації, що особливо важливо для взаємодії з місцевою владою, міжнародними організаціями та цивільним населенням у зоні конфлікту або миротворчих операцій. Це допомагає зміцнювати довіру, сприяти вирішенню конфліктів і забезпечувати гуманітарну підтримку.

Таким чином, комплексна мовна підготовка військовослужбовців є ключовим фактором підвищення ефективності та безпеки підрозділів, які працюють у складі міжнародних сил.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В рамках цього дослідження було проведено детальний пошук по основних наукових базах даних, які мають безпосереднє відношення до сфери дослідження, зокрема Хост EBSCO, Міжнародна бібліографія MLA, Education Source, ERIC, APA PsycArticles, APA PsycInfo, Довідковий центр для вчителів, колекція електронних книг, військова база даних ProQuest і Web of Science. У цих базах зібрані роботи, що висвітлюють питання навчання англійської мови у військовому контексті та його особливості.

Військова англійська (Military English – ME) визначається як спеціалізована жанрова форма англійської мови, розроблена для задоволення комунікативних потреб військовослужбовців. Ця мовна система охоплює технічні терміни, акроніми, жаргон, сленг і дискурсивні моделі, притаманні різним аспектам військових організацій та операцій [2]. Через специфіку термінології, терміни та вирази, що використовуються в ME, часто не зустрічаються у загальних корпусах англійської мови [3]. Це робить ME окремим різновидом англійської мови спеціального призначення (English for Specific Purposes – ESP), де викладання мови орієнтоване на конкретні потреби здобувачів освіти [4]. ME вимагає від військовослужбовців не лише знання

специфічної термінології, але й адаптаційних навичок для ефективного використання мови в різних мультикультурних та багатомовних контекстах.

За Г.-Г. Вольфом, військова англійська є «мовою багатонаціональних, мультикультурних і багатомовних спільнот практики» [3]. Це підкреслює важливість міжкультурної та мовної підготовки, яка дозволяє військовим ефективно діяти у міжнародних військових операціях і місіях. Таким чином, МЕ є важливим елементом загальної мовної підготовки військових у контексті багатонаціональної співпраці.

Історично, викладання мов для військових зіграло важливу роль у розробці інноваційних підходів до мовної освіти. США та Канада виступали піонерами у впровадженні новаторських методик викладання іноземних мов, зокрема мов, відмінних від англійської (Languages other than English – LOTE), для своїх військовослужбовців (наприклад, DLIFLC 2023). Проте за останні десятиліття характер мовної освіти у військовому контексті зазнав змін, зокрема внаслідок прагнень країн колишнього Східного блоку до вступу в ЄС та НАТО [2]. НАТО встановлює вимоги до рівня володіння англійською мовою для країн-членів, і очікується, що їхні військові мають досягати певних мовних стандартів [5].

Однак підходи до оцінки рівня володіння англійською мовою серед військовослужбовців різняться в залежності від країни. Більшість існуючих досліджень методології викладання англійської мови зосереджуються переважно на загальних або академічних аспектах володіння мовою, що часто не враховує специфічні потреби військових контекстів. Це дослідження показує, що попри визнання ключової ролі англійської мови у військових операціях, необхідні подальші дослідження, орієнтовані саме на навчання МЕ, щоб ефективніше впроваджувати цю мовну підготовку в різних країнах.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений аналіз літератури виявив кілька невирішених аспектів у сфері викладання МЕ. Насамперед, відсутність узгоджених методологічних підходів до навчання, що враховували б рівень володіння мовою військовослужбовців та

їхні професійні потреби. Дослідження також показало недостатню увагу до мовних особливостей МЕ, зокрема термінології, що використовується у різних військових контекстах. Все вищезазначене підтверджує потребу у розробці спеціалізованих курсів, які б враховували ці фактори та сприяли ефективному навчанню військових фахівців.

Мета дослідження. Метою цієї статті є обґрунтування важливості впровадження курсу англійської мови спеціального призначення (English for Specific Purposes – ESP) “Military English” (ME), адаптованого до рівня володіння англійською мовою військовослужбовців. Цей курс має на меті покращити загальний рівень володіння мовою, а в подальшому і професійні мовні навички серед представників різних підрозділів, звань та посад.

Методи дослідження. У межах дослідження було застосовано кілька методів збору та аналізу даних для досягнення поставленої мети. Основним методом стало онлайн-тестування (Google Forms) 54 військовослужбовців різних вікових категорій, звань і посад, що дало змогу визначити їхній рівень володіння англійською мовою. Для тестування було використано експрес-тест на рівень А2, що включав перевірку базових знань лексики, граматики, а також навичок розуміння та використання англійської мови. Метою тестування було виявити реальні знання англійської мови серед військовослужбовців і встановити ключові прогалини в їхніх мовних компетенціях.

Результати тестування були детально проаналізовані за допомогою статистичних методів для визначення загального рівня володіння англійською мовою. Вони були візуалізовані на графіках, які відображали розподіл результатів за рівнями володіння мовою, що дозволило виявити тенденції і зв'язки між рівнем мовної підготовки і військовими званнями учасників. Додатково було проведено порівняльний аналіз впливу таких факторів, як військові звання та складність виконуваних завдань, на результати тестування, що дало можливість отримати більш глибоке розуміння поточної мовної підготовки серед військовослужбовців.

Учасників тестування було поінформовано про те, що вся надана ними інформація є конфіденційною та використовуватиметься виключно для науково-дослідницьких цілей. Участь у дослідженні була добровільною, і кожен учасник мав право в будь-який момент припинити свою участь без жодних негативних наслідків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існують різні підходи до використання англійської мови у професійній освіті залежно від контексту навчання та цільової аудиторії. Одним із найпоширеніших є English for Specific Purposes (ESP), орієнтований на вивчення мови з урахуванням потреб певної професійної галузі, зокрема, медицини, права, бізнесу та військової справи. Особливість ESP полягає в фокусі на спеціалізованій лексиці, жанрах текстів і комунікативних ситуаціях, характерних для конкретної сфери.

Іншим підходом є Content and Language Integrated Learning (CLIL), який передбачає вивчення не лише мови, а й предметного змісту (наприклад, фізики, історії чи економіки) англійською мовою. Цей метод спрямований на одночасний розвиток мовних і предметних компетенцій, що робить його ефективним у двомовній освіті.

Також у вищих навчальних закладах набуває популярності English as a Medium of Instruction (EMI) – підхід, при якому навчання проводиться повністю англійською мовою без акценту на розвиток мовних навичок як окремої дисципліни. EMI використовується переважно в університетах для підготовки студентів до міжнародного академічного та професійного середовища. CLIL і EMI є формами білінгвальної освіти. Однак перший підхід означає викладання будь-якою другою мовою, тоді як другий передбачає викладання англійською мовою і використовується в тих випадках, коли навчання мови не є основною метою [6]. Важливо визнати, що середовище EMI за своєю суттю є середовищем ELF (English as a lingua franca) [7]. ELF означає «функцію англійської мови як контактної мови у спілкуванні, що переважно відбувається між носіями різних мов у різних міжнародних, багатомовних і гетерогенних контекстах» [8].

Таким чином, ESP, CLIL і EMI (у контексті ELF) представляють різні підходи до використання англійської мови у професійній освіті, кожен з яких має свої цілі, методи та сфери застосування. У даній статті ми використовуємо термін ESP, як такий, що найбільше відповідає потребам курсу, у якому вивчення саме фахової англійської мови є головною метою.

Необхідність впровадження курсу ESP Military English виникає з потреби адаптації мовної підготовки до військових завдань та умов. Військові операції мають свої специфічні вимоги до комунікації, і для ефективного виконання функцій необхідно підготувати військовослужбовців до роботи в багатонаціональних середовищах. Особливістю мовної підготовки для військових є спеціалізований підхід, який має враховувати як унікальну термінологію, так і стиль спілкування, що характерні для військового контексту.

Основні вимоги до курсу МЕ включають:

- *Включення спеціальної військової лексики та фразеології.* Програми навчання мають зосереджуватись на вивченні конкретної мови, що використовується в військових операціях, наприклад, командування, тактичної термінології та процедур у надзвичайних ситуаціях.
- *Симуляція реальних військових ситуацій.* Використання рольових вправ та симуляцій, які імітують військові умови, допоможе персоналу відпрацювати мовні навички в реалістичному контексті. Це сприяє більш ефективному навчанню і кращій підготовці до реальних викликів.
- *Підкреслення практичних комунікативних навичок.* Навчання має зосереджуватися на розвитку практичних комунікативних навичок, таких як формулювання наказів, обмін інформацією, ведення переговорів і координація дій, а не тільки на вивченні граматики чи словникового запасу.
- *Надання постійної підтримки та оцінювання.* Безперервне навчання та оцінювання мають важливе значення для підтримки та покращення рівня володіння мовою з часом, що сприятиме ефективному виконанню обов'язків у військовому середовищі.

Структура курсу ESP (ME):

- *Загальний курс граматики.* Створення базових речень, діалогів і команд є основою курсу, що включає різнорівневі граматичні правила та вправи для розуміння структури мови та її правильного використання в комунікативних цілях.
- *Поглиблене вивчення військової лексики.* Курс має передбачати вивчення лексики, що відповідає специфіці підрозділів та військових завдань. Особливу увагу необхідно приділити термінології, що використовується в міжнародних військових операціях, а також ключовим фразам для ефективної комунікації у військовому командуванні.
- *Реальні сценарії та практичні завдання.* Важливо, щоб курс включав моделювання реальних ситуацій, таких як переговори з іноземними колегами, вирішення конфліктних ситуацій чи симуляція військових навчань. Це допоможе військовослужбовцям ефективно застосовувати мовні навички у військовій практиці.
- *Розвиток усіх мовних навичок.* Особливий акцент курсу повинен бути на розвитку всіх чотирьох основних мовних навичок: читання, письма, говоріння та слухання. При цьому важливо враховувати професійну лексику та вирази, що мають відношення до військової справи та необхідні для успішної комунікації в міжнародних та багатонаціональних військових операціях.

Результати впровадження курсу ESP (ME) мають на меті підвищення ефективності комунікації серед військовослужбовців у багатонаціональному контексті. Успішне завершення курсу дозволить учасникам не лише краще розуміти міжнародні військові документи, а й брати активну участь у переговорах та оперативно реагувати на ситуації, що потребують комунікації англійською мовою. Це, своєю чергою, сприятиме підвищенню загальної координації в міжнародних операціях та забезпечить вищий рівень виконання завдань у співпраці з іноземними партнерами.

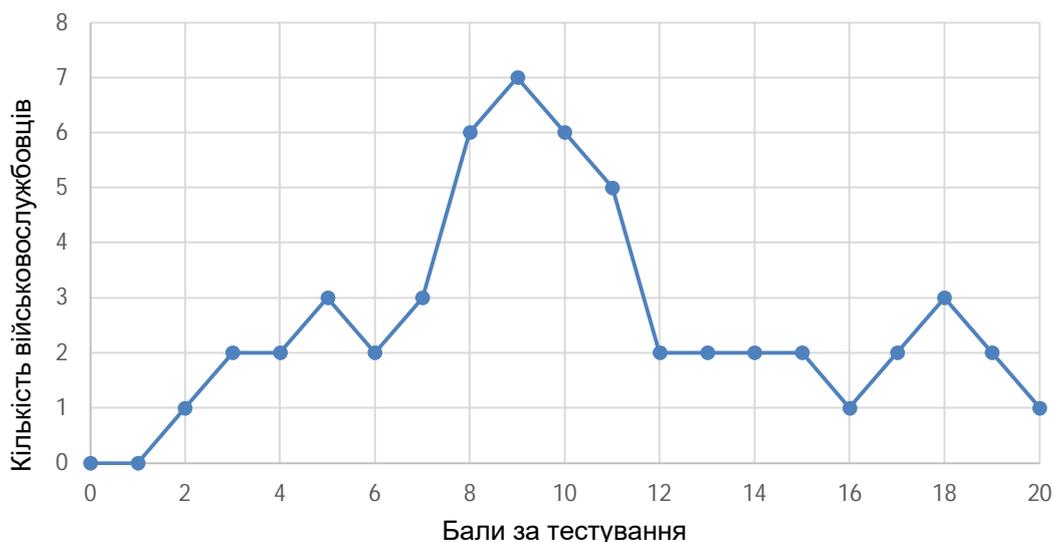
В рамках дослідження важливості впровадження курсу ESP (ME) було проведено онлайн тестування (експрес-тест з англійської мови рівня A2) серед військовослужбовців віком від 30 до 45 років, які обіймають різні військові звання та посади в різних підрозділах. У тестуванні взяли участь 54 особи. Основною метою тестування було зібрати інформацію про фактичний рівень володіння англійською мовою серед військових, що дозволяє оцінити їхню готовність до використання англійської у військових умовах.

Однак, слід зазначити, що на результати тестування могли вплинути певні зовнішні фактори, зокрема поточна бойова обстановка, яка могла відволікати учасників або обмежувати їхню концентрацію під час проходження тесту. Попри це, отримані дані є інформативними і дозволяють визначити загальні тенденції у володінні англійською мовою серед військовослужбовців.

Отримані дані були проаналізовані та представлені на графіках. На рисунку 1 відображено результати тестування за кількістю набраних балів, що дозволяє побачити загальний рівень знань англійської серед військовослужбовців.

Рисунок 1

Результати тестування військовослужбовців з англійської мови за кількістю балів (n=54)

Джерело: власна розробка авторів

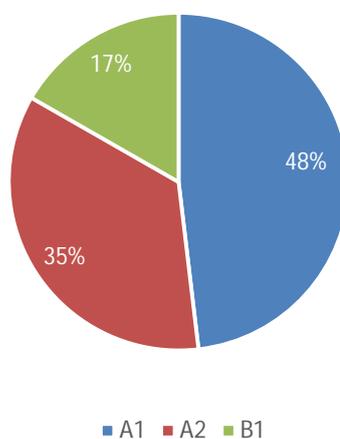
Для оцінки рівня володіння англійською мовою використовувалася наступна шкала:

- Рівень A1 (Elementary) – до 9 балів.
- Рівень A2 (Pre-Intermediate) – від 10 до 15 балів.
- Рівень B1 (Intermediate) – від 16 до 20 балів.

На рисунку 2 наведено розподіл результатів тестування за рівнем володіння англійською мовою. Аналіз результатів показав, що найбільша частка військовослужбовців має рівень A1 (48%, $n=26$), що свідчить про базове володіння мовою, яке недостатнє для ефективної роботи в багатонаціональних умовах. Лише 9 осіб (16%) продемонстрували рівень B1, що вказує на те, що вони здатні використовувати англійську для виконання професійних завдань на базовому рівні.

Рисунок 2

Результати тестування військовослужбовців за рівнем володіння англійською мовою ($n=54$)

Джерело: власна розробка авторів

Проведемо подальший аналіз отриманих даних:

1. *Середній бал*: середній отриманий бал становить 10,37, що відповідає рівню володіння англійською мовою A2.

2. *Розподіл результатів*: загалом отримані дані відповідають графіку нормального розподілу, хоча спостерігається певна варіативність. Деякі респонденти впоралися із завданнями значно краще за інших. Додаткове опитування показало, що військовослужбовці, які набрали 17–20 балів, здебільшого (6 із 8) належать до офіцерського складу, ще двоє — до сержантського. Решта 48 військовослужбовців представляють рядовий склад.

3. *Найбільш успішні питання*: запитання рівня A1 отримало найбільшу кількість правильних відповідей. Це свідчить про те, що більшість опитаних володіє англійською мовою на початковому рівні.

4. *Найскладніші питання*: найбільша кількість помилок припала на запитання рівня B1+. Це може свідчити про необхідність включення до курсу не лише профільної англійської мови, а й базових граматичних та лексичних вправ для зміцнення загальних мовних навичок.

Згідно з результатами проведеного тестування, можна зробити висновок, що офіцерський та сержантський склад військовослужбовців володіє англійською мовою на вищому рівні порівняно з іншими категоріями персоналу. Однак, відповідно до рівня тестування та вимог чинного законодавства, цей рівень все ще є недостатнім. Це підтверджує необхідність розробки та впровадження курсу ESP Military English для покращення мовних навичок військовослужбовців усіх рівнів і посад.

Перспективами розвитку курсу ME є його регулярне впровадження, що дозволить підвищити мовну підготовку особового складу та призведе до більш ефективної та безпечної участі у міжнародних військових операціях. Рекомендується проводити регулярне тестування для моніторингу прогресу та адаптації курсу відповідно до змін у міжнародній обстановці та вимог.

Сучасні дослідження свідчать, що у військовому контексті курси англійської мови, де вона викладається як друга мова (ESP) або як іноземна мова (EFL), застосовують кілька методологічних підходів. Одним із найперспективніших підходів є змістово-інтегроване навчання мови (CLIL) та

навчання на основі виконання завдань (TBLT) [9]. Вони надають можливість покращити рівень лексичних знань та загальних мовних навичок у військовому середовищі.

Дослідження деяких науковців [10], а також праці шведських лінгвістів Д. Нільссона та С. Лундквіста [11] свідчать, що підхід CLIL може сприяти багатогранному розвитку мовних умінь, оскільки він залучає військових до виконання змістовних завдань, що дозволяє закрити прогалини у володінні англійською мовою. Це також мотивує військовослужбовців до вдосконалення мовних навичок. Однак важливою проблемою, що виникає при використанні цього підходу, є необхідність тісної співпраці між викладачами англійської мови та фахівцями з військової справи, що іноді створює труднощі.

Підхід TBLT також демонструє ефективність, особливо у разі використання багаторівневих завдань і роботи з різномірними групами [12, 13]. Це підвищує мотивацію і покращує результати навчання, оскільки завдання відображають реальні військові сценарії. Дослідження корейського лінгвіста К. Парка [13] також підкреслюють важливість створення безпечного навчального середовища, де військові можуть відпрацьовувати мовні навички в умовах, наближених до реальних військових операцій.

Важливим елементом є також аудиторне навчання. Польський дослідник Д. Богуш [14] підтверджує ефективність використання аудиторних занять та практичних вправ для вивчення базової військової термінології, граматики та синтаксису. Респонденти, які пройшли такий курс, повідомляли про значне покращення як у військовій термінології, так і в загальних мовних навичках.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) відіграють важливу роль у сучасній військовій освіті, надаючи широкі можливості для підвищення якості навчання. Згідно з дослідженнями, ІКТ можуть покращити продуктивність слухання, комунікативну компетентність та взаємодію з військовою англійською мовою (МЕ) [15, 16]. Вони надають можливість створювати інтерактивні середовища для навчання, де військовослужбовці можуть ефективно тренувати

мовні навички за допомогою симуляцій реальних ситуацій, відеоконференцій та електронного навчання.

Дослідження Е. Солак [17] стосується різноманітних стратегій навчання, які використовуються військовими професіоналами. Автор підкреслює, що використання різних стратегій навчання варіюється залежно від рідної мови (L1) здобувачів освіти. Дослідження показало, що користувачі англійської мови як рідної дійсно застосовують стратегії навчання, але їхнє використання не завжди є значно ефективнішим порівняно з користувачами другої іноземної мови (L2). Це свідчить про необхідність диференціації підходів до навчання залежно від професійної спеціалізації та рівня мовної підготовки військовослужбовців.

Програми навчання англійській мові для військових мають різний фокус, тривалість та частоту проведення. Деякі з них спрямовані на розвиток базових мовних навичок, тоді як інші зосереджуються на конкретних військових темах. Більшість досліджень демонструють позитивні результати таких програм, підвищуючи рівень володіння мовою, комунікативні навички та культурну обізнаність серед військових. Це підкреслює важливість ефективних методів навчання, які відповідають специфічним потребам військових підрозділів.

Мотивація є ключовим фактором у процесі навчання, особливо у військовому середовищі. Вивчення мотиваційних чинників серед здобувачів військової освіти привертало увагу багатьох дослідників. Наприклад, мотивація до вивчення англійської мови була досліджена у співвідношенні з рівнем лексичних знань [18] та ступенем самостійності студентів [19]. Важливо відзначити, що мотиваційні чинники у військових умовах можуть відрізнятися від стандартних навчальних середовищ. О. Волошина та О. Капранов наголошують, що українські студенти, які стикаються з викликами воєнного часу, виявляють високу мотивацію до вивчення іноземних мов завдяки прагненню подолати труднощі, спричинені війною [20].

Дослідження показують, що мотивація безпосередньо пов'язана з готовністю до вивчення англійської мови [21, 22, 23]. Крім того, якість

викладання є важливим чинником, що впливає на рівень мотивації здобувачів освіти. Наприклад, К. Фарр [25] зазначає, що шведські офіцери мають високу мотивацію до навчання, однак через напружений графік не завжди можуть приділяти достатньо часу вивченню англійської мови. Якщо навчання не є достатньо фаховим або не відповідає конкретним потребам військових, їх мотивація до навчання може значно знизитися. Це свідчить про необхідність розробки ефективних курсів англійської мови, орієнтованих на потреби офіцерів різних підрозділів.

Висновки. Огляд мав на меті дослідити наявні статті в галузі викладання, навчання, тестування і використання військової англійської (МЕ), щоб виявити поточні результати та прогалини для подальших досліджень, а також привернути увагу до важливості створення якісних курсів ESP (МЕ) різного рівня відповідно до потреб. Хоча військова мовна освіта зараз є затребуваною у прикладній лінгвістиці, вивчення МЕ залишається відносно новою сферою.

Результати проведеного тестування серед військовослужбовців різних звань і посад показали, що більшість учасників мають початковий рівень володіння англійською (A1), тоді як лише незначна частина досягла рівня B1. Це підкреслює необхідність впровадження курсів, спрямованих на покращення знань мови з урахуванням рівня володіння.

Більшість робіт зосереджені на навчанні, викладанні та мотивації в МЕ, тоді як мовним особливостям приділяється менше уваги. Дослідження показало, що викладачі МЕ повинні враховувати термінологію для різних завдань і контекстів, адаптивні підходи до навчання і можливі мовні розбіжності серед учнів. Стаття підкреслює важливість узгодження потреб МЕ між країнами НАТО і позаблоковими державами для підвищення сумісності. У процесі дослідження було виявлено обмежену кількість робіт, що свідчить про потребу в активнішій участі фахівців у створенні курсів МЕ.

Подяки. Другий автор засвідчує, що це дослідження було профінансовано ЄС NextGenerationEU у рамках «Плану відновлення та стійкості для

Словаччини» (проект № 09І03-03-V01-00071). Фінансування надано у межах стипендіальної програми, спрямованої на підтримку провідних дослідників, які опинилися під загрозою через війну в Україні. Ми щиро вдячні всім українським військовослужбовцям, які, незважаючи на складні умови, погодилися взяти участь у тестуванні. Окрему подяку висловлюємо цивілізованому світу за підтримку України в її боротьбі проти зла.

Список використаних джерел

1. Про переліки посад військовослужбовців офіцерського складу, сержантського і старшинського складу, кандидати на зайняття яких з числа військовослужбовців за контрактом зобов'язані володіти англійською мовою: Постанова Каб. Міністрів України від 27.12.2024 № 1522. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1522-2024-п#Text>
2. Monaghan R. Language and interoperability in NATO: the bureau for international language co-ordination (BILC). *Canadian Military Journal*. 2012. Vol. 13, no. 1. P. 23–32.
3. Wolf H.-G. De-escalation – a cultural-linguistic view on Military English and military conflicts. In: *Advances in Cultural Linguistics* / ed. by F. Sharifian. Singapore, 2017. P. 683–702.
4. Hutchinson T., Waters A. English for specific purposes. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 183 p.
5. Keagle J. M., Petros T. G. Building partner capacity through education: NATO engagement with the partnership for peace. *Connections*. 2010. Vol. 10, no. 1. P. 46–63.
6. Luchenko O., Doronina O. Different approaches to second language learning: EMI vs CLIL. *Methodological and psychological issues of teaching foreign languages: reaching for school and university integration*. Proceedings of the 15th international scientific and practical conference, Kharkiv, 21 April 2023. Kharkiv, 2023. P. 53–55.

7. Luchenko O. EMI and ELF in teaching languages other than English. *Grail of science*. 2024. No. 43. P. 479–481. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.06.09.2024.064>
8. English as a lingua franca for EFL contexts / ed. by N. Sifakis, N. Tsantila. Bristol, Blue Ridge Summit: Multilingual Matters, 2018. 280 p. URL: <https://doi.org/10.21832/9781788921770>
9. Richards J., Rodgers T. S. Approaches and methods in language teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 410 p.
10. Finardi K. R. Silveira N., Alencar J. G. First aid and waves in English as a foreign language: insights from CLIL in Brazil. *The Electronic Journal of Science Education*. 2016. Vol. 20, no. 3. P. 11–30.
11. Nilsson D., Lundqvist S. Identifying weaknesses of CLIL in the military higher education classroom. *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 2022. Vol. 10, no. 2. P. 217–243.
12. Hung Y.-J., Chao S.-M. Practicing tiered and heterogeneous grouping tasks in differentiated EFL classrooms at a military institution in Taiwan. *Asia Pacific Journal of Education*. 2021. Vol. 41, no. 3. P. 405–423.
13. Park K. Employing TBLT at a military-service academy in Korea: learners' reactions to and necessary adaptation of TBLT. *English Teaching*. 2016. Vol. 71, no. 4. P. 105–139.
14. Bogusz D. Teaching English military terminology in military classes. *Safety & Defense*. 2017. Vol. 3, no. 1. P. 31–36.
15. Fuentes-Luque A., Campbell A. P. Using subtitling to improve military ESP listening comprehension. *Ibérica*. 2020. Vol. 40. P. 245–266.
16. Sovhar O. Using ICT to form foreign language communicative competence of future armed forces officers. *Information Technologies and Learning Tools*. 2021. Vol. 85, no. 5. P. 259–269.

17. Solak E. English learning strategies of various nations: a study in military context. *Hacettepe Üniversitesi Journal of Education*. 2014. Vol. 29, no. 2. P. 228–239.
18. Alqahtani A. F. The relationship between the Saudi cadets' learning motivation and their vocabulary knowledge. *English Language Teaching*. 2020. Vol. 13, no. 4. P. 1–10.
19. Abd Rahman E., Md Yunus M., Hashim H., Ab. Rahman, N. K. Learner autonomy between students and teachers at a defence university: perception vs. expectation. *Sustainability*, 2022. Vol. 14, no. 10. 6086. URL: <https://doi.org/10.3390/su14106086>
20. Kapranov O., Voloshyna O. Learning English under the sounds of air raid sirens: analysing undergraduate EFL students' sustainable learning practices. *Sustainable Multilingualism*. 2023. Vol. 23, no. 1. P. 1–24. URL: <https://doi.org/10.2478/sm-2023-0011>
21. Alqahtani A. F. A study of the language learning motivation of Saudi military cadets. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*. 2017. Vol. 6, no. 4. P. 163–172.
22. Alqahtani A. F. English language learning motivation and English language learning anxiety in Saudi military cadets: a structural equation modelling approach. *Arab World English Journal (AWEJ)*. 2018. Vol. 9, no. 3. P. 45–60.
23. Kurum Y. E. The effect of motivational factors on the foreign language success of students at the Turkish military academy. *Novitas-ROYAL (research on youth and language)*. 2011. Vol. 5, no. 2. P. 299–307.
24. Grafeeva C. V. Formation of a stable positive motivation to study with senior students of higher military educational institutions by creating a high loyalty atmosphere. *Apuntes Universitarios*. 2020. Vol. 10, no. 4. P. 204–218.
25. Farr K. A study into the motivation of Swedish military staff officers to learn English. *Konin Language Studies*. 2016. Vol. 4, no. 4. P. 391–413.